

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ВИЩИЙ ДЕРЖАВНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКРАЇНИ
«БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи

доцент

І.В.Геруш

“ 24 ”

08

2020 р.

ДОВІДНИК ДЛЯ СТУДЕНТА
(СИЛАБУС)
з вивчення навчальної дисципліни
«ЛАТИНСЬКА МОВА І МЕДИЧНА ТЕРМІНОЛОГІЯ»

Галузь знань 22 Охорона здоров'я
(код і назва галузі знань)

Спеціальність 221 Стоматологія
(код і назва спеціальності)

Освітній ступінь магістр
(магістр, бакалавр, молодший бакалавр)

Курс навчання 1-2

Форма навчання денна
(денна, заочна, дистанційна)

Кафедра іноземних мов
(назва кафедри)

Схвалено на методичній нараді кафедри іноземних мов 20 серпня 2020 року, протокол № 1.

Завідувач кафедри

(підпис)

(Рак О.М.)

Схвалено предметною методичною комісією з суспільних та гуманітарних дисциплін 25 серпня 2020 року протокол №1.

Голова предметної методичної комісії

(підпис)

(Зорій Н.І.)

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Кафедра	іноземних мов
Прізвище, ім'я, по батькові науково-педагогічних працівників, посада, науковий ступінь, вчене звання, e-mail	Синиця Валентина Григорівна – кандидат філологічних наук, доцент synycja.valentyna@bsmu.edu.ua Телеки Марія Михайлівна - кандидат філологічних наук, доцент maria.teleki@bsmu.edu.ua Бицько Наталія Іванівна - кандидат філологічних наук, старший викладач natash.bytsko.nataliya@bsmu.edu.ua Томка Інна Єпіфанівна – старший викладач tomka.inna@bsmu.edu.ua Стегніцька Любов Василівна – викладач stegnitska.lyubov@bsmu.edu.ua
Веб-сторінка кафедри на офіційному веб-сайті університету	https://www.bsmu.edu.ua/inozemnih-mov/
Веб-сайт кафедри	http://languages.bsmu.edu.ua/
E-mail	f.languages@bsmu.edu.ua
Адреса	м. Чернівці, Театральна площа 2
Контактний телефон	+38 (0372)52-52-70

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Статус дисципліни	нормативна
Кількість кредитів	3,0
Загальна кількість годин	90
Лекції	-
Практичні заняття	60
Самостійна робота	30
Вид заключного контролю	підсумковий модульний контроль №1 підсумковий модульний контроль №2

2. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (АНОТАЦІЯ)

Дисципліна «Латинська мова і медична термінологія» надає студентам комплекс необхідних знань з основ граматики латинської мови (фонетика, морфологія, елементи синтаксису) і лексики як основи утворення наукових медичних термінів з трьох підсистем медичної терміносистеми: анатомо-гістологічної, фармацевтичної, клінічної в іноземних та українській мовах з уваги на інтернаціональний характер медичної термінології загалом. Тому перед студентами стоматологічного факультету ставиться виключно професійне завдання – активно оволодіти латинською стоматологічною та загальномедичною термінологією з метою застосування в комунікативних технологіях, оформленні медичної документації.

4. ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Перелік нормативних документів:

- Положення про організацію освітнього процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu-u-vdnzu-bukovinskij-derzhavnij-medichnij-universitet.pdf>);
- Інструкція щодо оцінювання навчальної діяльності студентів БДМУ в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/bdmu-instrukciya-shhodo-oczinyuvannya-%D1%94kts-2014-3.pdf>);

- Положення про порядок відпрацювання пропущених та незарахованих занять (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/reworks.pdf>);
- Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/07/polozhennya-pro-apelyacziyu-rezultativ-pidsumkovogo-kontrolyu-znan.pdf>);
- Кодекс академічної доброчесності (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/kodeks_academic_faith.pdf);
- Морально-етичний кодекс студентів (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/ethics_code.docx);
- Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/antiplagiat-1.pdf>);
- Положення про порядок та умови обрання студентами вибіркових дисциплін (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/04/nakaz_polozhennyh_vybirkovi_dyscypliny_2020.pdf);
- Правила внутрішнього трудового розпорядку Вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет» (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/17.1-bdmu-kolektivnij-dogovir-dodatok.doc>).

4.2. Політика щодо дотримання принципів академічної доброчесності здобувачів вищої освіти:

- самостійне виконання навчальних завдань поточного та підсумкового контролів без використання зовнішніх джерел інформації;
- списування під час контролю знань заборонені;
- самостійне виконання індивідуальних завдань, контрольних робіт та коректне оформлення посилань на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей.

4.3. Політика щодо дотримання принципів та норм етики та деонтології здобувачами вищої освіти:

- дії у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики та деонтології;
- дотримання правил внутрішнього розпорядку університету, бути толерантними, доброзичливими та виваженими у спілкуванні зі студентами та викладачами, медичним персоналом закладів охорони здоров'я;
- усвідомлення значущості прикладів людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності та медичної етики.

4.4. Політика щодо відвідування занять здобувачами вищої освіти:

- присутність на всіх навчальних заняттях (лекціях, практичних заняттях, підсумковому модульному контролі) є обов'язковою з метою поточного та підсумкового оцінювання знань (окрім випадків з поважних причин).

4.5. Політика дедлайну та відпрацювання пропущених або незарахованих занять здобувачами вищої освіти:

- відпрацювання пропущених занять відбувається згідно з графіком відпрацювання пропущених або незарахованих занять та консультацій.

5. ПРЕРЕКВІЗИТИ І ПОСТРЕКВІЗИТИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ЗВ'ЯЗКИ)

Перелік навчальних дисциплін, на яких базується вивчення навчальної дисципліни	Перелік навчальних дисциплін, для яких закладається основа в результаті вивчення навчальної дисципліни
українська мова за професійним спрямуванням - для ефективного розуміння теоретичного матеріалу дисципліни та якісного використання фахової мовної	Анатомія та гістологія – для розуміння структури латинських анатомічних та гістологічних термінів-назв органів та тканин зубо-щелепної системи і щелепно-лицевої

культури в процесі комунікації, а також для використання українізованих латинських медичних термінів у професійному спілкуванні	ділянки людини відповідно до чинної з 1995 року Parisiana Nomina Anatomica (PNA) та чинної Lenigradensia Nomina Histologica (LNH)
іноземна мова - для ефективного вивчення, закріплення і якісного використання міжнародної професійної мовної культури в сучасному спілкуванні, а також для використання термінів латинського походження в англійській стоматологічній термінології	дисципліни стоматологічного профілю – для розуміння латинських клінічних стоматологічних термінів відповідно до Міжнародної класифікації хвороб хвороб порожнини рота, слинних залоз і щелеп
хімія - для ефективного розуміння та вивчення латинських найменувань хімічних елементів та загальних принципів побудови фармакопейних назв оксидів, солей, ефірів, кислот	фармакологія, клінічна фармакологія – для оформлення латинської частини рецепта на рецептурному бланку з дотриманням чинних норм щодо виписування рецептів у повній формі та з використанням рецептурних скорочень

6. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Метою вивчення навчальної дисципліни є засвоєння фонетики, орфографії, базових знань морфології з елементами синтаксису латинської мови та базової термінологічної лексики, необхідної для роботи за фахом «Стоматологія». Кінцева мета – вміння грамотно використовувати латинські назви анатомічних, гістологічних структур, початкові та кінцеві терміноелементи у клінічній термінології, набуті навички у виписуванні рецептів латинською мовою та стосовно характеристики частотних відрізків у назвах лікарських засобів.

6.2. Основне завдання полягає у формуванні професійно-термінологічної компетентності студентів, сфокусованої на вивченні латинської стоматологічної терміносистеми залежно від анатоми-гістологічної, фармацевтичної, клінічної підсистем, у розумінні основних механізмів термінотворення в латинській мові; здатності користуватися набутими навичками в подальшій професійній діяльності.

7. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ФОРМУВАННЮ ЯКИХ СПРИЯЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

7.1. Інтегральні компетентності: здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані завдання та практичні навички у володінні граматиною латинської мови, або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог, тобто здатність вибирати, використовувати і перетворювати мовні форми залежно від навчальної мети згідно лінгвістичних правил побудови латинського дискурсу і вимог мовного контексту. Ці особливості виявляються на рівні лексики, граматики, фонетики, елементів синтаксису. У цілому інтегральні компетенції мають на увазі адекватність термінологічного використання залежно від ситуації.

7.2. Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності

ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичній діяльності.

ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово

ЗК7. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел

ЗК11. Здатність працювати в команді

7.3. Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

ФК2. Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень
ФК14. Спроможність ведення нормативної медичної документації

8. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

8.1 Знати:

фонетичні, орфографічні особливості латинської мови, основи граматики латинської мови - морфологію та елементи синтаксису - відповідно до потреб практичного застосування; морфологічну і синтаксичну структуру багатослівних анатомо-гістологічних, стоматологічних клінічних (розширені діагнози) та фармацевтичних термінів; основні правила оформлення латинської частини рецепта; тривіальні найменування лікарських засобів, які використовуються в стоматологічній практиці; семантичні характеристики словотворчих елементів, які вживаються в поширених у стоматологічній практиці назвах лікарських препаратів; основні рецептурні скорочення; класифікацію лікарських форм: тверді, рідкі, м'які; хімічну номенклатуру; початкові і кінцеві терміноелементи, які використовуються для конструювання латинських однослівних термінів-комполітів стоматологічної спрямованості.

8.2. Уміти:

читати, перекладати, тлумачити латинські анатомо-гістологічні, клінічні та фармацевтичні терміни, аналізувати та конструювати латинською мовою спеціальні номенклатурні найменування і терміни, які функціонують в терапевтичній, хірургічній, ортопедичній стоматології; відтворювати усно і письмово сталі медичні вирази, на рівні автоматизму оперувати загальномедичною латинською термінологією, що використовується при збиранні анамнезу про пацієнта та оцінюванні результатів лабораторних, інструментальних досліджень, веденні медичної документації, обробці державної, соціальної та медичної інформації; прописувати рецепти у повній формі та з використанням рецептурних скорочень; оперувати латинськими однослівними та багатослівними термінами при вивченні і засвоєнні дисциплін з основних розділів стоматології

8.3. Демонструвати практичні результати навчання:

ПНР 1. Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (за списком 1); за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати вірогідний нозологічний або синдромний попередній клінічний діагноз стоматологічного захворювання (за списком 2).

ПНР 2. Збирати інформацію про загальний стан пацієнта, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів щелепно-лицевої ділянки, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу (за списком 5).

ПНР 18. Усвідомлювати та керуватися у своїй діяльності громадянськими правами, свободами та обов'язками, підвищувати загальноосвітній культурний рівень.

9. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин (3 кредити ЄКТС) –
1 модуль: *Фонетичне, лексико-граматичне забезпечення вивчення теми «Структура*

анатомо-гістологічних термінів» містить чотири змістових модулі; **2 модуль:** Лексико-синтаксичне забезпечення вивчення латинської фармацевтичної та клінічної термінології містить два змістових модулі.

Опис кожного модуля дисципліни:

1 модуль: Фонетичне, лексико-граматичне забезпечення вивчення теми «Структура анатомо-гістологічних термінів»

Змістовий модуль 1. Фонетика. Огляд іменників I-V відміни та прикметників першої-другої групи.

Змістовий модуль 2. Системне вивчення іменників I, II, IV, V відміни, винятків щодо роду, прикметників першої групи та дієприкметників минулого часу пасивного стану як засіб побудови анатомо-гістологічних термінів.

Змістовий модуль 3. Системне вивчення іменників III відміни і прикметників I – II групи як засобу побудови анатомо-гістологічних термінів.

Змістовий модуль 4. Загальний огляд прислівників, займенників і числівників. Префіксація. Найуживаніші латинські і грецькі префікси. Префікси числівникового походження.

2 модуль: Лексико-синтаксичне забезпечення вивчення теми “Латинська частина рецепта. Основи фармацевтичної термінології”. Лексичне забезпечення вивчення клінічної термінології.

Змістовий модуль 1. Лексичне забезпечення вивчення теми “Рецептура”.

Змістовий модуль 2. Лексичне забезпечення вивчення теми “Клінічна термінологія”.

9.1. Конкретні цілі вивчення модуля (змістових модулів)

1 модуль: Фонетичне, лексико-граматичне забезпечення вивчення теми «Структура анатомо-гістологічних термінів»

Змістовий модуль 1. Фонетика. Огляд іменників I-V відміни та прикметників першої-другої групи.

Конкретні цілі:

Засвоїти латинський алфавіт і особливості читання голосних, дифтонгів, диграфів, окремих приголосних, буквосполучень.

Вміти читати і писати латинською мовою.

Уміти визначати кількість складів у латинському слові.

Уміти визначати довготу чи короткість другого складу від кінця слова.

Знати правила наголошування.

Ставити наголос у трискладових і багатоскладових словах.

Уміти користуватися латинським словником відповідно до латинського алфавіту.

Засвоїти граматичні категорії іменника латинською мовою.

Засвоїти правило про скорочену та повну словникову форму іменників.

Навчитися визначати основу іменників.

Засвоїти синтаксичну конструкцію «неузгоджене означення».

Навчитися відбирати граматичний матеріал для моделювання термінів з неузгодженим означенням.

Навчитися відбирати лексичний матеріал для моделювання термінів з неузгодженим означенням.

Засвоїти лексичний мінімум іменників I-V відміни.

Тема 1. Фонетика. Алфавіт. Вимова голосних, приголосних, буквосполучень. Уживання великої літери.

Конкретні цілі:

Уміти писати та вимовляти літери латинського алфавіту.

Знати особливості вимови голосних “i”et “y”.

Знати особливості вимови дифтонгів.

Знати особливості вимови диграфів.

Знати особливості вимови приголосних “c”, “k”, “l”, “s”, “x”, “z”.

Знати особливості вимови буквосполучень “ngu”, “su”, “ti”, “qu”.

Знати лексичний мінімум для ілюстрації вищеназваних особливостей вимови.

Тема 2. Складоподіл. Довгота і короткість голосних. Наголос.

Конкретні цілі:

Уміти ділити латинські слова на склади.

Уміти графічно позначати довготу чи короткість голосних в латинських словах.

Знати правила про довготу голосних.

Знати правила про короткість голосних.

Знати правила наголошування дво- та багатоскладових латинських слів.

Знати лексичний мінімум для ілюстрації правил стосовно довготи чи короткості голосних і постановки наголосу.

Тема 3. Контроль змістового модуля. Поняття «науковий термін». Іменник: загальні відомості та граматичні категорії. Повна та скорочена словникова форма іменників. Роль називного й родового відмінків у побудові термінологічних одиниць. Безприйменникове керування.

Конкретні цілі:

Засвоїти граматичні категорії іменника латинською мовою.

Засвоїти правило про скорочену та повну словникову форму іменників.

Засвоїти правило про визначення належності іменників до певної відміни.

Засвоїти правило про визначення основи іменників.

Засвоїти синтаксичну конструкцію «неузгоджене означення».

Навчитися конструювати анатомо-гістологічні терміни та номенклатурні найменування, до складу яких входить неузгоджене означення.

Засвоїти лексичний мінімум іменників I-V відміни.

Тема 4. Загальні відомості про прикметник. Перша група прикметників. Дієприкметники минулого часу пасивного стану в анатомічній номенклатурі Синтаксична конструкція «узгоджене означення».

Конкретні цілі:

Засвоїти граматичні категорії прикметника латинською мовою.

Засвоїти правило про скорочену та повну словникову форму прикметників першої групи та дієприкметників минулого часу пасивного стану.

Навчитися розпізнавати належність прикметників до першої групи.

Навчитися розпізнавати дієприкметники минулого часу пасивного стану.

Навчитися визначати основу прикметників першої групи та дієприкметників минулого часу пасивного стану.

Засвоїти синтаксичну конструкцію «узгоджене означення».

Навчитися узгоджувати та відмінювати прикметники першої групи та дієприкметники минулого часу пасивного стану з іменниками.

Навчитися конструювати анатомо-гістологічні терміни та номенклатурні найменування, до складу яких входять прикметники першої групи та дієприкметники минулого часу пасивного стану.

Знати лексичний мінімум прикметників першої групи та дієприкметників минулого часу пасивного стану.

Тема 5. Прикметники другої групи. Дієприкметники теперішнього часу активного стану в анатомічній термінології.

Конкретні цілі:

Засвоїти правило про належність прикметників до другої групи.

Засвоїти правило про скорочену та повну словникову форму прикметників другої групи та дієприкметників теперішнього часу активного стану.

Засвоїти правило про визначення основи прикметників другої групи.

Засвоїти родові закінчення дієприкметників теперішнього часу активного стану.

Засвоїти відмінкові закінчення прикметників другої групи та дієприкметників теперішнього часу активного стану.

Навчитися конструювати терміни та номенклатурні найменування, до складу яких входять прикметники другої групи та дієприкметники теперішнього часу активного стану (узгоджене означення).

Засвоїти лексичний мінімум прикметників другої групи та дієприкметників теперішнього часу активного стану.

Засвоїти прикметники другої групи з суфіксами -ior, -ius.

Навчитися узгоджувати та відмінювати прикметники другої групи та дієприкметники теперішнього часу активного стану з іменниками.

Змістовий модуль 2. Системне вивчення іменників I, II, IV, V відміни, винятків щодо роду, прикметників першої групи та дієприкметників минулого часу пасивного стану як засобу побудови анатомо-гістологічних термінів.

Конкретні цілі:

Засвоїти відмінкові закінчення іменників I, II, IV, V відміни.

Засвоїти винятки щодо роду іменників I, II, IV, V відміни.

Засвоїти порядок слів у кільकाслівних термінологічних сполученнях.

Тема 6. Компонентний склад термінологічних одиниць. Порядок слів у кільकाслівних термінологічних словосполученнях.

Конкретні цілі:

Засвоїти порядок слів у кільकाслівних термінологічних сполученнях з узгодженим означенням.

Засвоїти порядок слів у кільकाслівних термінологічних сполученнях з неузгодженим означенням.

Засвоїти порядок слів у кільकाслівних термінологічних сполученнях із змішаними типами синтаксичних конструкцій.

Засвоїти порядок слів у кільकाслівних термінологічних сполученнях, утворених шляхом прийменникового керування.

Тема 7. Системне вивчення іменників I, II, IV, V відміни. Винятки щодо роду. Відмінкові закінчення іменників I, II, IV, V відміни, прикметників першої групи та дієприкметників минулого часу пасивного стану. Прийменники, які керують Acc. et Abl.

Конкретні цілі:

Удосконалити навички розпізнавання іменників I, II, IV, V відміни.

Засвоїти відмінкові закінчення іменників I, II, IV, V відміни.

Засвоїти винятки з правила про рід іменників I, II, IV, V відміни.

Удосконалити навички узгодження та відмінювання прикметників першої групи та дієприкметників минулого часу пасивного стану з іменниками I, II, IV, V відміни та винятками з правила про рід.

Засвоїти прийменники, які керують Acc. et Abl.

Засвоїти алгоритм перекладу анатомо-гістологічних термінів і номенклатурних найменувань, до складу яких входять прийменники.

Засвоїти лексичний мінімум до теми.

Тема 8. Контроль змістового модулю 2. Загальна характеристика іменників III відміни. Особливості відмінювання іменників III відміни приголосного, голосного і мішаного типів.

Конкретні цілі:

Засвоїти характерну ознаку іменників III відміни.

Засвоїти особливості запису словникової форми іменників III відміни.

Засвоїти правило рівноскладовості та нерівноскладовості іменників III відміни.

Засвоїти правило належності іменників III відміни до приголосного типу.

Засвоїти правило належності іменників III відміни до голосного типу.

Засвоїти правило належності іменників III відміни до мішаного типу.

Засвоїти відмінкові закінчення іменників III відміни приголосного типу.

Засвоїти відмінкові закінчення іменників III відміни голосного типу.

Засвоїти відмінкові закінчення іменників III відміни мішаного типу.

Навчитися узгоджувати та відміняти прикметники першої групи та дієприкметники минулого часу пасивного стану з іменниками III відміни різних типів.

Засвоїти лексичний мінімум до теми.

Змістовий модуль 3. Системне вивчення іменників III відміни і прикметників I – II групи як засіб побудови анатомо-гістологічних термінів.

Конкретні цілі:

Засвоїти родові закінчення іменників чоловічого, жіночого, середнього роду III відміни.

Засвоїти закономірності зміни частини основи іменників чоловічого, жіночого, середнього роду III відміни.

Засвоїти винятки щодо роду іменників III відміни.

Засвоїти типи відмінювання III відміни іменників.

Засвоїти відмінкові закінчення прикметників другої групи і дієприкметників теперішнього часу активного стану.

Засвоїти правила утворення вищого і найвищого ступенів порівняння прикметників.

Засвоїти суплетивні форми і прикметники з неповними ступенями порівняння, які вживаються у стоматологічній термінології.

Удосконалити навички перекладу стоматологічних термінів з прикметниками другої групи та дієприкметниками теперішнього часу активного стану.

Тема 9. Парадигма відмінювання прикметників III відміни і дієприкметників теперішнього часу активного стану. Утворення ступенів порівняння прикметників. Особливості вживання прикметників «великий» і «малий» в анатомічній термінології.

Конкретні цілі:

Удосконалити навички узгодження та відмінювання прикметників другої групи та дієприкметників теперішнього часу активного стану з іменниками усіх відмін.

Засвоїти правила утворення вищого та найвищого ступенів порівняння прикметників.

Засвоїти прикметники з неповними ступенями порівняння, які поширені у анатомічній термінології.

Моделювати анатомо-гістологічні терміни з прикметниками у різних ступенях порівняння.

Засвоїти лексичний мінімум до теми.

Тема 10. Іменники чоловічого роду III відміни. Винятки з правила про рід. Граматична будова латинських назв м'язів за їхньою функцією: моделі утворення та способи перекладу.

Конкретні цілі:

Засвоїти родові закінчення іменників чоловічого роду III відміни.

Засвоїти закономірності зміни частини основи відповідно до кожного родового закінчення.

Засвоїти винятки щодо чоловічого роду іменників III відміни.

Засвоїти особливості відмінювання іменника *mater, tris f.*

Моделювати анатомо-гістологічні терміни з іменниками чоловічого роду III відміни та винятками з правила про рід та прикметниками першої-другої групи.

Засвоїти граматичну будову латинських назв м'язів за їхньою функцією, моделі утворення та способи перекладу.

Засвоїти лексичний мінімум до теми.

Тема 11. Іменники жіночого роду III відміни. Винятки щодо роду. Зубна формула й латинські скорочення назв зубів, прийняті для її запису.

Конкретні цілі:

Засвоїти родові закінчення іменників жіночого роду III відміни.

Засвоїти закономірності зміни частини основи відповідно до кожного родового закінчення.

Засвоїти винятки щодо жіночого роду іменників III відміни.

Засвоїти зубну формулу й латинські скорочення назв зубів, прийняті для її запису.

Моделювати анатомо-гістологічні терміни з іменниками жіночого роду та винятками з правила про рід і прикметниками першої-другої групи.

Засвоїти лексичний мінімум до теми.

Тема 12. Іменники середнього роду III відміни. Винятки щодо роду.

Конкретні цілі:

Засвоїти родові закінчення іменників середнього роду III відміни.

Засвоїти закономірності зміни частини основи відповідно до кожного родового закінчення.

Засвоїти винятки щодо середнього роду іменників III відміни.

Моделювати анатомо-гістологічні терміни з іменниками середнього роду та винятками з правила про рід і прикметниками першої-другої групи.

Засвоїти лексичний мінімум до теми.

Змістовий модуль 4. Загальний огляд прислівників, займенників і числівників. Префіксація. Найуживаніші латинські і грецькі префікси. Префікси числівникового походження.

Конкретні цілі:

Засвоїти прислівники, які вживаються у медичній термінології.

Засвоїти займенники, які вживаються у медичній термінології.

Засвоїти числівники та числівникові префікси, які вживаються у медичній термінології.

Засвоїти найуживаніші латинські і грецькі префікси, які беруть участь у термінотворенні.

Тема 13. Контроль змістового модуля. Особливості відмінювання іменників грецького походження на “-sis”, а також латинських слів типу febris. Особливості відмінювання іменників середнього роду типу gramma etc. Особливості відмінювання слова vas, vasis n.

Конкретні цілі:

Засвоїти особливості відмінювання іменників грецького походження на “-sis”.

Засвоїти особливості відмінювання іменників із закінченням “-ma”.

Засвоїти особливості відмінювання слова vas, vasis n.

Засвоїти професійні медичні вислови типу pro dosi, pro narcosi тощо.

Моделювати анатомо-гістологічні терміни з вищеназваними іменниками.

Тема 14. Загальний огляд прислівників, займенників і числівників. Префіксація. Найуживаніші латинські і грецькі префікси. Префікси числівникового походження.

Конкретні цілі:

Засвоїти прислівники, які вживаються у медичній термінології.

Засвоїти займенники, які вживаються у медичній термінології.

Засвоїти числівники та числівникові префікси, які вживаються у медичній термінології.

Засвоїти найуживаніші латинські і грецькі префікси, які беруть участь у термінотворенні.

Тема 15. Підсумковий модульний контроль №1: Фонетичне, лексико-граматичне забезпечення вивчення теми «Структура анатомо-гістологічних термінів».

2 модуль: Лексико-синтаксичне забезпечення вивчення теми «Латинська частина рецепта. Основи фармацевтичної термінології». Лексичне забезпечення вивчення клінічної термінології.

Змістовий модуль 1. Лексичне забезпечення вивчення теми “Рецептура”.

Конкретні цілі:

Засвоїти основні правила оформлення латинської частини рецептів у повній формі та з використанням рецептурних скорочень.

Засвоїти основні рецептурні скорочення.

Уміти використовувати хімічну номенклатуру при оформленні рецептів латинською мовою.

Уміти розпізнавати частотні відрізки у назвах лікарських препаратів та розкривати їхнє змістовне навантаження.

Засвоїти види твердих лікарських форм та вміти виписувати рецепти на тверді лікарські форми.

Засвоїти види м'яких лікарських форм та вміти виписувати рецепти на м'які лікарські форми.

Засвоїти види рідких лікарських форм та вміти виписувати рецепти на рідкі лікарські форми.

Тема 1. Загальне поняття про рецепт. Структура рецепта. Граматична структура рецептурної фрази. Оформлення латинської частини рецепта. Моделі рецептурних приписів: розгорнуті і скорочені приписи рецептів. Латинська номенклатура лікарських форм. Поняття про магістральні й офіційальні лікарські засоби. Додаткові написи в рецептах. Деякі відомості про займенники, що вживаються в рецептах. Скорочення в рецептах та читання скорочень.

Конкретні цілі:

Засвоїти структуру рецепта.

Засвоїти правила оформлення латинської частини рецепта.

Засвоїти правила виписування рецептів розгорнутої і стислої форми.

Мати уявлення про магістральні й офіційальні лікарські засоби.

Навчитися писати рецепти латинською мовою.

Навчитися читати рецепти латинською мовою та розуміти їх зміст.

Тема 2-3. Поняття «Хімічна номенклатура» і «Державна Фармакопея». Латинські назви хімічних елементів. Правила утворення латинських назв кислот, оксидів й основ, солей, складних ефірів.

Конкретні цілі:

Засвоїти латинські назви хімічних елементів.

Засвоїти правила утворення латинських назв оксидів і основ.

Засвоїти правила утворення латинських назв солей.

Засвоїти правило утворення латинських назв складних ефірів.

Засвоїти правило утворення латинських назв кислот.

Засвоїти суфікси, які беруть участь в утворенні аніонів кисневих і безкисневих солей.

Засвоїти суфікси, які використовуються при утворенні назв органічних кислот, кисневмісних кислот з вищим та нижчим ступенем окиснення, безкисневих кислот.

Навчитися правильно вживати хімічні сполуки при виписуванні рецептів.

Тема 4. Основні правила, яких потрібно дотримуватися під час виписування рецептів із скороченнями. Найпоширеніші рецептурні скорочення.

Конкретні цілі:

Засвоїти правила скорочення окремих слів і рецептурних кліше.

Засвоїти найпоширеніші рецептурні скорочення.

Навчитися виписувати рецепти з використанням рецептурних скорочень.

Навчитися читати рецепти, виписані з використанням рецептурних скорочень, та перекладати їх українською мовою.

Тема 5. Загальні відомості про номенклатуру лікарських засобів. Словотвірні елементи у назвах препаратів, які вказують на їхній хімічний склад, наявність компонентів рослинного походження, належність до різних груп антибіотиків.

Конкретні цілі:

Засвоїти частотні відрізки, які вказують на хімічний склад препаратів.

Засвоїти частотні відрізки, які вказують на належність препаратів до різних груп антибіотиків.

Засвоїти частотні відрізки, які вказують на наявність компонентів рослинного походження.

Навчитися розпізнавати частотні відрізки у назвах препаратів та пояснювати їхнє значення.

Навчитися писати назви невідомих лікарських препаратів з опорою на відомі частотні відрізки.

Навчитися орфографічно правильно писати рецепти латинською мовою, використовуючи частотні відрізки.

Тема 6. Словотвірні елементи, які несуть інформацію анатомічного або фізіологічного характеру. Словотвірні елементи, які вказують на фармакологічну дію лікарського засобу. Поширені назви груп лікарських препаратів за їхньою фармакологічною дією.

Конкретні цілі:

Засвоїти частотні відрізки, які несуть інформацію анатомічного або фізіологічного характеру.

Засвоїти частотні відрізки, які вказують на фармакологічну дію лікарського засобу.

Засвоїти поширені назви груп лікарських препаратів за їхньою фармакологічною дією.

Навчитися розпізнавати частотні відрізки у назвах препаратів та пояснювати їхнє значення.

Навчитися писати назви невідомих лікарських препаратів з опорою на відомі частотні відрізки.

Навчитися орфографічно правильно писати рецепти латинською мовою, використовуючи частотні відрізки.

Тема 7. Характеристика твердих лікарських форм. Виписування рецептів на тверді лікарські форми.

Конкретні цілі:

Засвоїти латинські назви твердих лікарських форм, які використовуються у стоматологічній практиці.

Засвоїти особливості рецептурних прописів на тверді лікарські форми.

Навчитися розпізнавати, на яку лікарську форму виписаний рецепт.

Засвоїти рецептурні кліше на позначення способів уживання твердих лікарських форм.

Навчитися виписувати рецепти на різні види твердих лікарських форм.

Тема 8. Характеристика м'яких лікарських форм. Виписування рецептів на м'які лікарські форми.

Конкретні цілі:

Засвоїти латинські назви м'яких лікарських форм, які використовуються у стоматологічній практиці.

Засвоїти особливості рецептурних прописів на м'які лікарські форми.

Навчитися розпізнавати, на яку лікарську форму виписаний рецепт.

Засвоїти рецептурні кліше на позначення способів уживання м'яких лікарських форм.

Навчитися виписувати рецепти на різні види м'яких лікарських форм.

Тема 9. Характеристика рідких лікарських форм. Виписування рецептів на рідкі лікарські форми. Контроль змістового модуля з теми «Рецептура. Латинська частина рецепта. Основи фармацевтичної термінології».

Конкретні цілі:

Засвоїти латинські назви рідких лікарських форм, які використовуються у стоматологічній практиці.

Засвоїти особливості рецептурних прописів на рідкі лікарські форми.

Навчитися розпізнавати, на яку лікарську форму виписаний рецепт.

Засвоїти рецептурні кліше на позначення способів уживання рідких лікарських форм.

Навчитися виписувати рецепти на різні види рідких лікарських форм.

Змістовий модуль 2. Лексичне забезпечення вивчення теми “Клінічна термінологія”.

Конкретні цілі:

Засвоїти греко-латинські початкові і кінцеві терміноелементи, які беруть участь у конструюванні термінів-комполітів на позначення понять терапевтичної, хірургічної та ортопедичної стоматології.

Засвоїти скорочення, які використовуються в оформленні діагнозів.

Засвоїти алгоритм дії при оформленні діагнозів латинською мовою.

Уміти тлумачити терміни-комполіти українською мовою з опорою на засвоєні початкові та кінцеві терміноелементи.

Тема 10. Загальні відомості про клінічну термінологію. Поняття "клінічний термін". Однослівні та багатослівні клінічні терміни. Структура термінів-комполітів латинською та українською мовою. Поняття «діагноз».

Конкретні цілі:

Розуміти суть поняття «клінічна термінологія».

Засвоїти структуру однослівних клінічних термінів.

Засвоїти структуру багатослівних клінічних термінів.

Засвоїти структуру клінічних термінів-композитів.

Засвоїти алгоритм утворення однослівних клінічних термінів-композитів.

Засвоїти скорочення, які використовуються при оформленні діагнозів латинською мовою.

Засвоїти кліше, які характеризують перебіг стоматологічного захворювання, тяжкість або ступінь захворювання.

Тема 11. Грецькі дублетні позначення латинських іменників I відміни. Кінцеві терміноелементи I відміни. Двосторонній переклад термінів і діагнозів.

Конкретні цілі:

Засвоїти грецькі дублетні позначення латинських іменників I відміни.

Засвоїти кінцеві терміноелементи I відміни.

Засвоїти алгоритм утворення клінічних термінів з використанням початкових і кінцевих терміноелементів I відміни.

Засвоїти алгоритм перекладу та тлумачення латинських термінів терапевтичної, хірургічної та ортопедичної стоматології засобами української мови.

Тема 12. Грецькі дублетні позначення латинських іменників II відміни. Кінцеві терміноелементи I відміни (продовження). Кінцеві терміноелементи II відміни. Двосторонній переклад термінів і діагнозів.

Конкретні цілі:

Засвоїти грецькі дублетні позначення латинських іменників II відміни.

Засвоїти кінцеві терміноелементи I відміни (продовження).

Засвоїти кінцеві терміноелементи II відміни.

Засвоїти алгоритм утворення клінічних термінів з використанням початкових і кінцевих терміноелементів II відміни.

Засвоїти алгоритм утворення клінічних термінів з використанням початкових терміноелементів II відміни і кінцевих терміноелементів I відміни.

Засвоїти алгоритм перекладу та тлумачення латинських термінів терапевтичної, хірургічної та ортопедичної стоматології засобами української мови.

Тема 13. Грецькі дублетні позначення латинських іменників III відміни. Кінцеві терміноелементи III відміни. Суфікси на позначення назв захворювань запального, незапального та пухлинного характеру. Двосторонній переклад термінів і діагнозів.

Конкретні цілі:

Засвоїти грецькі дублетні позначення латинських іменників III відміни.

Засвоїти кінцеві терміноелементи III відміни.

Засвоїти суфікси на позначення назв захворювань запального, незапального та пухлинного характеру.

Засвоїти алгоритм утворення клінічних термінів з використанням початкових і кінцевих терміноелементів III відміни.

Засвоїти алгоритм утворення клінічних термінів з використанням початкових терміноелементів III відміни і кінцевих терміноелементів I-II відміни.

Засвоїти алгоритм перекладу та тлумачення латинських термінів терапевтичної, хірургічної та ортопедичної стоматології засобами української мови.

Тема 14. Грецькі дублетні позначення деяких латинських прикметників. Грецькі дублетні позначення деяких іменників IV-V відміни. Переклад термінів і діагнозів.

Конкретні цілі:

Засвоїти грецькі дублетні позначення деяких латинських прикметників I-II групи.

Засвоїти алгоритм утворення клінічних термінів з використанням початкових терміноелементів прикметників і кінцевих терміноелементів I-III відміни.

Засвоїти грецькі дублетні позначення іменників IV-V відміни.

Засвоїти алгоритм утворення клінічних термінів з використанням початкових терміноелементів іменників IV-V відміни і кінцевих терміноелементів I-III відміни.
Засвоїти алгоритм перекладу та тлумачення латинських термінів терапевтичної, хірургічної та ортопедичної стоматології засобами української мови.

Аналіз термінів-комполітів за заданими морфемами.

Тема 15. Підсумковий модульний контроль № 2: Лексико-синтаксичне забезпечення вивчення теми «Латинська частина рецепта. Основи фармацевтичної термінології». Лексичне забезпечення вивчення клінічної термінології.

10. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

10.1 Модуль 1: Фонетичне, лексико-граматичне забезпечення вивчення теми «Структура анатомо-гістологічних термінів»

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
		Аудиторні		Самостійна робота студента	Індивідуальна робота
		Лекції	Практичні заняття		
1	2	3	4	5	6
Модуль 1. Фонетичне, лексико-граматичне забезпечення вивчення теми «Структура анатомо-гістологічних термінів»					
Змістовий модуль 1. Фонетика. Огляд іменників I-V відміни та прикметників першої-другої групи.					
Тема 1. Фонетика. Алфавіт. Вимова голосних, приголосних, буквосполучень, дифтонгів, диграфів. Уживання великої літери.	3	—	2	1	
Тема 2. Складоподіл. Довгота і короткість голосних. Наголос.	3	—	2	1	
Тема 3. Контроль змістового модуля. Поняття «науковий термін». Іменник: загальні відомості та граматичні категорії. Повна та скорочена словникова форма іменників. Роль називного й родового відмінків у побудові термінологічних одиниць. Безприйменникове керування.	3	—	2	1	
Тема 4. Загальні відомості прикметник. Перша група прикметників. Дієприкметники минулого часу пасивного стану в анатомічній номенклатурі Синтаксична конструкція «узгоджене означення».	3	-	2	1	

Тема 5. Прикметники другої групи. Дієприкметники теперішнього часу активного стану в анатомічній термінології.	3	-	2	1	
Разом за змістовим модулем 1	15	–	10	5	
Змістовий модуль 2. Системне вивчення іменників I,II,IV,V відміни, винятків щодо роду, прикметників першої групи та дієприкметників минулого часу пасивного стану як засіб побудови анато-гістологічних термінів.					
Тема 6. Компонентний склад термінологічних одиниць. Порядок слів у кількаслівних термінологічних словосполученнях.	3	–	2	1	
Тема 7. Системне вивчення іменників I,II, IV,V відміни. Винятки щодо роду. Відмінкові закінчення іменників I,II,IV,V відміни, прикметників першої групи та дієприкметників минулого часу пасивного стану.	3	–	2	1	
Тема 8. Контроль змістового модулю 2. Загальна характеристика іменників III відміни. Особливості відмінювання іменників III відміни приголосного, голосного і мішаного типів.	3	–	2	1	
Разом за змістовим модулем 2	9	–	6	3	
Змістовий модуль 3. Системне вивчення іменників III відміни і прикметників I – II групи як засіб побудови анато-гістологічних термінів.					
Тема 9. Парадигма відмінювання прикметників III відміни і дієприкметників теперішнього часу активного стану. Утворення ступенів порівняння прикметників. Особливості вживання прикметників «великий» і «малий» в анатомічній термінології.	3	–	2	1	
Тема 10. Іменники чоловічого роду III відміни. Винятки з правила про рід. Граматична будова латинських назв м'язів за їхньою функцією.	3	–	2	1	

Тема 11. Іменники жіночого роду III відміни. Винятки щодо роду. Зубна формула й латинські скорочення назв зубів, прийняті для її запису.	3	–	2	1	
Тема 12. Іменники середнього роду III відміни. Винятки щодо роду.	3	–	2	1	
Разом за змістовим модулем 3	12	–	8	4	
Змістовий модуль 4. Загальний огляд прислівників, займенників і числівників. Префіксація. Найуживаніші латинські і грецькі префікси. Префікси числівникового походження					
Тема 13. Контроль змістового модуля. Особливості відмінювання іменників грецького походження на “sis”, а також латинських слів типу febris і інші. Особливості відмінювання деяких слів середнього роду - gramma etc. Особливості відмінювання слова vas, vasis n.	3	–	2	1	
Тема 14. Загальний огляд прислівників, займенників і числівників. Префіксація. Найуживаніші латинські і грецькі префікси. Префікси числівникового походження.	3	–	2	1	
Тема 15. Підсумковий модульний контроль №1	3		2	1	
Разом за змістовим модулем 4 (включаючи ПМК)	9		6	3	
Індивідуальна робота (за наявності)	2				2
Підсумковий модульний контроль №1	2				
УСЬОГО годин	45	–	28	15	2

10.2 Модуль 2: Лексико-синтаксичне забезпечення вивчення теми «Латинська частина рецепта. Основи фармацевтичної термінології». Лексичне забезпечення вивчення клінічної термінології.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
		Аудиторні		Самостійна робота студента	Індивідуальна робота
		Лекції	Практичні заняття		
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Лексичне забезпечення вивчення теми “Латинська частина рецепта. Основи фармацевтичної термінології. Поняття про рецепт та Державну фармакопею”.					
Тема 1. Загальне поняття про рецепт. Структура рецепта. Граматична структура рецептурної фрази. Оформлення латинської частини рецепта. Моделі рецептурних приписів: розгорнуті і скорочені приписи рецептів. Латинська номенклатура лікарських форм. Поняття про магістральні й офіційні лікарські засоби. Додаткові написи в рецептах. Деякі відомості про займенники, що вживаються в рецептах. Скорочення в рецептах та читання скорочень.	3	-	2	1	
Тема 2- 3. Поняття «Хімічна номенклатура» і «Державна Фармакопея». Латинські назви хімічних елементів. Правила утворення латинських назв кислот, оксидів й основ, солей, складних ефірів.	6	—	4	2	
Тема 4. Основні правила, яких потрібно дотримуватися під час виписування рецептів із скороченнями. Найпоширеніші рецептурні скорочення.	3	-	2	1	
Тема 5. Загальні відомості про номенклатуру лікарських засобів. Словотвірні елементи у назвах препаратів, які вказують на їхній хімічний склад, наявність компонентів рослинного походження, належність до різних груп антибіотиків.			2	1	

Тема 6. Словотвірні елементи, які несуть інформацію анатомічного або фізіологічного характеру. Словотвірні елементи, які вказують на фармакологічну дію лікарського засобу. Поширені назви груп лікарських препаратів за їхньою фармакологічною дією.	3		2	1	
Тема 7 . Характеристика твердих лікарських форм. Виписування рецептів на тверді лікарські форми.	3	-	2	1	
Тема 8 . Характеристика м'яких лікарських форм. Виписування рецептів на м'які лікарські форми.	3	-	2	1	
Тема 9. Виписування рецептів на рідкі лікарські форми. Контроль змістового модуля з теми «Рецептура. Латинська частина рецепта. Основи фармацевтичної термінології.	3	-	2	1	
Разом за змістовим модулем1	27	–	18	9	
Змістовий модуль 2. Основи клінічної термінології. Структура термінів-композитів. Структура багатослівних латинських діагнозів.					
Тема 10. Загальні відомості про клінічну термінологію. Поняття "клінічний термін". Однослівні та багатослівні клінічні терміни. Структура термінів-композитів латинською та українською мовою. Поняття «діагноз».	3	–	2	1	
Тема 11. Грецькі дублетні позначення латинських іменників I відміни. Кінцеві терміноелементи I відміни. Двосторонній переклад термінів і діагнозів.	3	–	2	1	
Тема 12. Грецькі дублетні позначення латинських іменників II відміни. Кінцеві терміноелементи I відміни (продовження). Кінцеві терміноелементи II відміни. Двосторонній переклад термінів і діагнозів.	3	–	2	1	

Тема 13. Грецькі дублетні позначення латинських іменників III відміни. Кінцеві терміноелементи III відміни. Суфікси на позначення назв захворювань запального, незапального та пухлинного характеру. Двосторонній пере-клад термінів і діагнозів.	3	-	2	1	
Тема 14. Грецькі дублетні позначення деяких латинських прикметників. Грецькі дублетні позначення деяких іменників IV-V відміни. Переклад термінів і діагнозів.	3	-	2	1	
Тема 15. Підсумковий модульний контроль № 2	3	-	2	1 2	
Разом за змістовим модулем	18		12	6	
Індивідуальна робота (за наявності)	2				2
Підсумковий модульний контроль №2	2				
УСЬОГО годин	45	–	28	15	2

11. ЛЕКЦІЇ НЕ ПЕРЕДБАЧЕНІ

12. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

12.1 Тематичний план практичних занять до модулю №1: Фонетичне, лексико-граматичне забезпечення вивчення теми «Структура анатомо-гістологічних термінів»

№	Тематика практичних занять	Години
1	Алфавіт. Вимова голосних, приголосних, буквосполучень, диграфів, дифтонгів. Уживання великої літери.	2
2	Складоподіл. Довгота і короткість голосних. Наголос.	2
3	Контроль змістового модуля. Поняття «науковий термін». Іменник: загальні відомості та граматичні категорії. Повна та скорочена словникова форма іменників. Роль називного й родового відмінків у побудові термінологічних одиниць. Безприйменникове керування.	2
4	Загальні відомості про прикметник. Перша група прикметників. Дієприкметники минулого часу пасивного стану в анатомічній номенклатурі. Синтаксична конструкція «узгоджене означення».	2
5	Прикметники другої групи. Дієприкметники теперішнього часу активного стану в анатомічній термінології.	2
6	Компонентний склад термінологічних одиниць. Порядок слів у кількаслівних термінологічних словосполученнях.	2

7	Системне вивчення іменників I,II,IV,V відміни. Винятки щодо роду. Відмінкові закінчення іменників I,II,IV,V відміни, прикметників першої групи та дієприкметників минулого часу пасивного стану.	2
8	Контроль змістового модулю 2. Загальна характеристика іменників III відміни. Особливості відмінювання іменників III відміни приголосного, голосного і мішаного типів.	2
9	Парадигма відмінювання прикметників III відміни і дієприкметників теперішнього часу активного стану. Утворення ступенів порівняння прикметників. Особливості вживання прикметників «великий» і «малий» в анатомічній термінології.	2
10	Іменники чоловічого роду III відміни. Винятки з правила про рід. Граматична будова латинських назв м'язів за їхньою функцією.	2
11	Іменники жіночого роду III відміни. Винятки щодо роду. Зубна формула й латинські скорочення назв зубів, прийняті для її запису.	2
12	Іменники середнього роду III відміни. Винятки щодо роду.	2
13	Контроль змістового модуля. Особливості відмінювання іменників грецького походження на "sis", а також латинських слів типу febris і інші. Особливості відмінювання іменників середнього роду типу gramma etc. Особливості відмінювання слова vas, vasis n.	2
14	Загальний огляд прислівників, займенників і числівників. Префіксація. Найуживаніші латинські і грецькі префікси. Префікси числівникового походження.	2
15	Підсумковий модульний контроль №1: Фонетичне, лексико-граматичне забезпечення вивчення теми «Структура анатомо-гістологічних термінів»	2
	Разом	30,0

12.2 Тематичний план практичних занять до модулю №2: Лексико-синтаксичне забезпечення вивчення теми «Латинська частина рецепта. Основи фармацевтичної термінології». Лексичне забезпечення вивчення клінічної термінології.

№	Тематика практичних занять	Години
1	Загальне поняття про рецепт. Структура рецепта. Граматична структура рецептурної фрази. Оформлення латинської частини рецепта. Моделі рецептурних приписів: розгорнуті і скорочені приписи рецептів. Латинська номенклатура лікарських форм. Поняття про магістральні й офіційні лікарські засоби. Додаткові написи в рецептах. Деякі відомості про займенники, що вживаються в рецептах. Скорочення в рецептах та читання скорочень.	2
2-3	Поняття «Хімічна номенклатура» і «Державна Фармакопея». Латинські назви хімічних елементів. Правила утворення латинських назв кислот, оксидів й основ, солей, складних ефірів.	4
4	Основні правила, яких потрібно дотримуватися під час виписування рецептів із скороченнями. Найпоширеніші рецептурні скорочення	2
5	Загальні відомості про номенклатуру лікарських засобів. Словотвірні елементи у назвах препаратів, які вказують на їхній хімічний склад, наявність компонентів рослинного походження, належність до різних груп антибіотиків.	2
6	Словотвірні елементи, які несуть інформацію анатомічного або фізіологічного характеру. Словотвірні елементи, які вказують на фармакологічну дію лікарського засобу. Поширені назви груп лікарських препаратів за їхньою фармакологічною дією.	2

7	Характеристика твердих лікарських форм. Виписування рецептів на тверді лікарські форми.	2
8	Характеристика м'яких лікарських форм. Виписування рецептів на м'які лікарські форми.	2
9	Виписування рецептів на рідкі лікарські форми. Контроль змістового модуля з теми «Рецептура. Латинська частина рецепта. Основи фармацевтичної термінології».	2
10	Загальні відомості про клінічну термінологію. Поняття "клінічний термін". Однослівні та багатослівні клінічні терміни. Структура термінів-комполітів латинською та українською мовою. Поняття «діагноз».	2
11	Грецькі дублетні позначення латинських іменників I відміни. Кінцеві терміноелементи I відміни. Двосторонній переклад термінів і діагнозів.	2
12	Грецькі дублетні позначення латинських іменників II відміни. Кінцеві терміноелементи I відміни (продовження). Кінцеві терміноелементи II відміни. Двосторонній переклад термінів і діагнозів.	2
13	Грецькі дублетні позначення латинських іменників III відміни. Кінцеві терміноелементи III відміни. Суфікси на позначення назв захворювань запального, незапального та пухлинного характеру. Двосторонній переклад термінів і діагнозів.	2
14	Грецькі дублетні позначення деяких латинських прикметників. Грецькі дублетні позначення деяких іменників IV-V відміни. Переклад термінів і діагнозів.	2
15	Підсумковий модульний контроль №2: Лексико-синтаксичне забезпечення вивчення теми «Латинська частина рецепта. Основи фармацевтичної термінології». Лексичне забезпечення вивчення клінічної термінології.	2
	Разом	30,0

13. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Модуль 1: Фонетичне, лексико-граматичне забезпечення вивчення теми «Структура анатомо-гістологічних термінів»

№	Тематика	Години
1	Алфавіт. Вимова голосних, приголосних, буквосполучень, диграфів, дифтонгів. Уживання великої літери.	1
2	Складоподіл. Довгота і короткість голосних. Наголос.	1
3	Контроль змістового модуля. Поняття «науковий термін». Іменник: загальні відомості та граматичні категорії. Повна та скорочена словникова форма іменників. Роль називного й родового відмінків у побудові термінологічних одиниць. Безприйменникове керування.	1
4	Загальні відомості прикметник. Перша група прикметників. Дієприкметники минулого часу пасивного стану в анатомічній номенклатурі. Синтаксична конструкція «узгоджене означення».	1
5	Прикметники другої групи. Дієприкметники теперішнього часу активного стану в анатомічній термінології.	1
6	Компонентний склад термінологічних одиниць. Порядок слів у кількаслівних термінологічних словосполученнях.	1
7	Системне вивчення іменників I, II, IV, V відміни. Винятки щодо роду. Відмінкові закінчення іменників I, II, IV, V відміни, прикметників першої групи та дієприкметників минулого часу пасивного стану.	1

8	Контроль змістового модулю 2. Загальна характеристика іменників III відміни. Особливості відмінювання іменників III відміни приголосного, голосного і мішаного типів.	1
9	Парадигма відмінювання прикметників III відміни і дієприкметників теперішнього часу активного стану. Утворення ступенів порівняння прикметників. Особливості вживання прикметників «великий» і «малий» в анатомічній термінології.	1
10	Іменники чоловічого роду III відміни. Винятки з правила про рід. Граматична будова латинських назв м'язів за їхньою функцією.	1
11	Іменники жіночого роду III відміни. Винятки щодо роду. Зубна формула й латинські скорочення назв зубів, прийняті для її запису.	1
12	Іменники середнього роду III відміни. Винятки щодо роду.	1
13	Контроль змістового модуля. Особливості відмінювання іменників грецького походження на “sis”, а також латинських слів типу febris і інші. Особливості відмінювання іменників середнього роду типу gramma etc. Особливості відмінювання слова vas, vasis n.	1
14	Загальний огляд прислівників, займенників і числівників. Префіксація. Найуживаніші латинські і грецькі префікси. Префікси числівникового походження.	1
15	Підсумковий модульний контроль №1: Фонетичне, лексико-граматичне забезпечення вивчення теми «Структура анатоμο-гістологічних термінів».	1
	Разом	15,0

Модуль №2: Лексико-синтаксичне забезпечення вивчення теми «Латинська частина рецепта. Основи фармацевтичної термінології». Лексичне забезпечення вивчення клінічної термінології

№	Тематика	Години
1	Дієслово в рецептурі. Наказовий спосіб. Дійсний спосіб теперішнього часу активного і пасивного стану. Умовний спосіб в рецептурі. Дієслово fio, fieri. Сталі рецептурні вирази з дієсловами.	1
2	Загальне поняття про рецепт. Структура рецепта. Граматична структура рецептурної фрази. Оформлення латинської частини рецепта. Моделі рецептурних приписів: розгорнуті і скорочені приписи рецептів. Латинська номенклатура лікарських форм. Поняття про магістральні й офіційні лікарські засоби. Додаткові написи в рецептах. Деякі відомості про займенники, що вживаються в рецептах. Скорочення в рецептах та читання скорочень.	1
3	Поняття «Хімічна номенклатура» і «Державна Фармакопея». Латинські назви хімічних елементів. Правила утворення латинських назв кислот, оксидів й основ, солей, складних ефірів.	1
4	Основні правила, яких потрібно дотримуватися під час виписування рецептів із скороченнями. Найпоширеніші рецептурні скорочення.	1
5	Загальні відомості про номенклатуру лікарських засобів. Словотвірні елементи у назвах препаратів, які вказують на їхній хімічний склад, наявність компонентів рослинного походження, належність до різних груп антибіотиків.	1

6	Словотвірні елементи, які несуть інформацію анатомічного або фізіологічного характеру. Словотвірні елементи, які вказують на фармакологічну дію лікарського засобу. Поширені назви груп лікарських препаратів за їхньою фармакологічною дією.	1
7	Характеристика твердих лікарських форм. Виписування рецептів на тверді лікарські форми.	1
8	Характеристика м'яких лікарських форм. Виписування рецептів на м'які лікарські форми.	1
9	Виписування рецептів на рідкі лікарські форми. Контроль змістового модуля з теми «Рецептура. Латинська частина рецепта. Основи фармацевтичної термінології».	1
10	Загальні відомості про клінічну термінологію. Поняття "клінічний термін". Однослівні та багатослівні клінічні терміни. Структура термінів-комполітів латинською та українською мовою. Поняття «діагноз».	1
11	Грецькі дублетні позначення латинських іменників I відміни. Кінцеві терміноелементи I відміни. Двосторонній переклад термінів і діагнозів.	1
12	Грецькі дублетні позначення латинських іменників II відміни. Кінцеві терміноелементи I відміни (продовження). Кінцеві терміноелементи II відміни. Двосторонній переклад термінів і діагнозів.	1
13	Грецькі дублетні позначення латинських іменників III відміни. Кінцеві терміноелементи III відміни. Суфікси на позначення назв захворювань запального, незапального та пухлинного характеру. Двосторонній переклад термінів і діагнозів.	1
14	Грецькі дублетні позначення деяких латинських прикметників. Грецькі дублетні позначення деяких іменників IV-V відміни. Переклад термінів і діагнозів.	1
15	Підсумковий модульний контроль №2: Лексико-синтаксичне забезпечення вивчення теми «Латинська частина рецепта. Основи фармацевтичної термінології». Лексичне забезпечення вивчення клінічної термінології.	1
	Разом	15

14. ПЕРЕЛІК ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ – не передбачено.

15. ПЕРЕЛІК ТЕОРЕТИЧНИХ ПИТАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

15.1 ПЕРЕЛІК ТЕОРЕТИЧНИХ ПИТАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ №1

1. Особливості вимови та написання літери «і» та «у».
2. Особливості вимови дифтонгів і диграфів.
3. Особливості вимови приголосних «с, s, x, z».
4. Вживання літери «k» у медичній термінології.
5. Особливості вимови буквосполучень «ti, qu, ngu, su».
6. Правила наголошування в латинській мові.
7. Правила визначення довготи голосних.
8. Правила визначення короткості голосних.
9. Словникова форма іменників.
10. Знаходження основи іменників.
11. Визначення належності іменників до певної відміни.

12. Родові та відмінкові закінчення іменників I-V відміни.
13. Винятки щодо роду іменників I-V відміни.
14. Приголосний, голосний та мішаний типи іменників третьої відміни.
14. Родові та відмінкові закінчення прикметників першої групи.
15. Словникова форма прикметників першої групи.
16. Знаходження основи прикметників першої групи.
17. Дієприкметники минулого часу пасивного стану в анатомо-гістологічній термінології.
18. Прикметники другої групи: родові закінчення, словникова форма, знаходження основи, відмінювання.
19. Дієприкметники теперішнього часу активного стану в анатомо-гістологічній термінології.
14. Синтаксична конструкція «узгоджене означення».
15. Синтаксична конструкція «неузгоджене означення».
16. Алгоритм узгодження прикметників/дієприкметників з іменниками будь-якої відміни.
17. Морфологічна структура багатослівних анатомо-гістологічних термінів.

15.2 ПЕРЕЛІК ТЕОРЕТИЧНИХ ПИТАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ №2

1. Структура простого і складного рецепта.
2. Граматична структура рецептурного рядка.
3. Магістральні і офіційні рецептурні прописи.
4. Основні рецептурні скорочення.
5. Розгорнутий та нерозгорнутий спосіб виписування рецептів.
6. Латинські назви хімічних елементів відповідно до Міжнародної хімічної номенклатури.
7. Латинські назви оксидів і основ.
8. Латинські назви солей і складних етерів.
9. Латинські назви кисневих, безкисневих і органічних кислот.
10. Частотні відрізки в назвах лікарських засобів та їхнє семантичне навантаження.
11. Латинські тривіальні назви лікарських засобів.
12. Класифікація лікарських форм.
13. Характеристика та особливості виписування твердих лікарських форм.
14. Характеристика та особливості виписування м'яких лікарських форм.
15. Характеристика та особливості виписування рідких лікарських форм.
16. Визначення поняття «клінічний термін».
17. Визначення поняття «початковий терміноелемент».
18. Визначення поняття «кінцевий терміноелемент».
19. Структура однослівних клінічних термінів-комполітів.
20. Початкові терміноелементи іменників I-V відміни.
21. Початкові терміноелементи прикметників першої-другої групи.
22. Кінцеві терміноелементи іменників I-III відміни.
23. Визначення поняття «діагноз».
24. Алгоритм дій при оформленні розширених діагнозів латинською мовою.

16. ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

16.1 ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ №1

1. Називати у словниковій формі іменники та прикметники відповідно до активного лексичного мінімуму кожного практичного заняття.
2. Перекладати латинською мовою багатослівні анатомо-гістологічні терміни заданої складності на позначення тканин і органів зубо-щелепної системи і щелепно-лицевої ділянки людини з подальшим морфолого-синтаксичним аналізом..

3. Перекладати з латинської мови багатослівні анатомо-гістологічні терміни на позначення тканин і органів зубо-щелепної системи і щелепно-лицевої ділянки людини з подальшим морфолого-синтаксичним аналізом.
4. Узгоджувати та відмінювати прикметники першої-другої групи та дієприкметники минулого часу пасивного стану/теперішнього часу активного стану з іменниками I-V відміни та винятками щодо роду.

16.2 ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ №2

1. Виписувати латинською мовою рецепти заданої складності на лікарські препарати у повній формі.
2. Виписувати латинською мовою рецепти заданої складності на лікарські препарати з використанням рецептурних скорочень.
3. Читати рецепти, написані з використанням рецептурних скорочень, та перекладати їх українською мовою.
4. Аналізувати структуру конкретного рецепта.
5. Знати у словниковій формі фармацевтичні терміни в межах активного запасу лексики залежно від конкретного практичного заняття.
6. Конструювати однослівні клінічні терміни стоматологічного спрямування латинською мовою, використовуючи відомі початкові та кінцеві терміноелементи.
7. Аналізувати задані однослівні клінічні терміни-композити відповідно до відомих термінотворчих компонентів.
8. Вміти записувати українізовані однослівні терміни-композити латинською мовою.
9. Вміти перекладати розширені стоматологічні діагнози/фрагменти діагнозів латинською мовою.

17. МЕТОДИ ТА ФОРМИ ПРОВЕДЕННЯ КОНТРОЛЮ

Методи усного контролю: фронтальне опитування, індивідуальне опитування.

Методи письмового контролю: контрольні тестові завдання, позааудиторна самостійна письмова робота (домашнє завдання).

Поточна навчальна діяльність студентів контролюється на практичних заняттях відповідно до конкретних цілей та під час індивідуальної роботи викладача зі студентами. **Поточний контроль** здійснюється на кожному практичному занятті відповідно конкретним цілям теми, під час індивідуальної роботи викладача зі студентом для тих тем, які студент опрацьовує самостійно і вони не входять до структури практичного заняття. Перевірка знань студентів здійснюється за допомогою усного фронтального та індивідуального опитування, вирішування тестових завдань різного ступеня складності, перевірки правильності виконання позааудиторних завдань. Студент має отримати оцінку з кожної теми. Форми оцінювання поточної навчальної діяльності стандартизовані і включають контроль теоретичної та практичної підготовки. Виставлені за традиційною шкалою оцінки конвертуються у бали.

Підсумковий контроль засвоєння модулів здійснюється після їх завершення відповідно до програми, з умовами якої студенти ознайомлюються на початку навчального року, у вигляді письмових тестів. Головним завданням заключного модульного контролю у процесі навчання латинської мови передусім є визначення та оцінювання рівня сформованості навичок і вмінь розуміння та конструювання термінів з використанням латино-грецьких компонентів.

Підсумковий модульний контроль проводиться після завершення відповідного ступеня навчання латинської мови на I курсі на останньому занятті у першому і другому навчальних семестрах.

За формою організації є індивідуальним, за характером оформлення відповіді – письмовим; за використанням мов – двомовним. За умов дистанційного навчання – модульний контроль проводиться в усній формі.

Засобом організації контролю є тестовий контроль, який забезпечує об'єктивну реалізацію мети.

Тести для підсумкового модульного контролю є лінгводидактичними, підготовленими згідно вимог програми, дозволяють виявити в студентів рівень їх термінологічної компетенції та оцінити результати за заздалегідь розробленими критеріями.

Пропоновані тести передбачають два варіанти очікуваної відповіді: вибірккову та конструйовану. Вибіркова відповідь – це переважно множинний вибір (вибір з кількох варіантів), конструйована відповідь передбачає моделювання анатомо-гістологічних, клінічних, фармацевтичних термінів на основі сформованої граматичної компетенції.

Відповіді фіксуються студентом на бланку тестових завдань. Результати, отримані під час тестування, підлягають кількісному підрахунку, на основі якого виставляється оцінка знань студента. Кожне тестове завдання оцінюється в 1 бал. Бали нараховуються за кількістю правильних відповідей. Максимальна кількість набраних балів становить 80, мінімально допустима – 50.

Отримані за підсумковий модульний контроль бали додаються до суми оцінок поточної навчальної діяльності (у балах), після чого виводиться загальна оцінка за модуль.

Кількість балів, яку студент набрав з латинської мови за два семестри, визначається як середнє арифметичне кількості балів за два модулі.

18. ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТА З ДИСЦИПЛІНИ

Під час оцінювання засвоєння кожної теми студенту виставляються оцінки за 4 - бальною (традиційною) шкалою та за 200-бальною шкалою з використанням прийнятих та затверджених критеріїв оцінювання для дисципліни. При цьому враховуються усі види робіт, передбачені методичною розробкою для вивчення теми.

Студент повинен отримати оцінку з кожної теми. Виставлені за традиційною шкалою оцінки конвертуються у бали залежно від кількості тем.

Вага кожної теми у межах одного модуля в балах є однаковою. Форми оцінювання поточної навчальної діяльності є стандартизованими і включають контроль теоретичної та практичної підготовки. Підсумковий бал за поточну діяльність визнається як арифметична сума балів за кожне заняття та за виконану індивідуальне завдання (за наявності). Максимальна кількість балів, яку може набрати здобувач за поточну діяльність під час вивченні навчальної дисципліни, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «5», на кількість тем з додаванням балів за контрольну роботу здобувача, але не більше 200 балів.

Розподіл балів, які присвоюються студентам

Номер модуля кількість навчальних годин/кількість кредитів ECTS	Кількість змістових модулів, їх номери	Кількість практичних занять	Конвертація у бали традиційних оцінок					Мінімальна кількість балів*
			Традиційні оцінки				Бали за виконання індивідуального завдання	
			"5"	"4"	"3"	"2"		
Модуль 1 45/1,5	4 (№№ 1-4)	14	8	6,5	5	0	8	70
Модуль 2 45/1,5	2 (№№ 1-2)	14	8	6,5	5	0	8	70

Мінімальна кількість балів, яку може набрати студент при вивченні модуля №1, вираховується шляхом укладання кількості балів, що відповідають оцінці «задовільно» на кожному занятті і становить **70 балів = 14 x 5 = 70**

Мінімальна кількість балів, яку може набрати студент при вивченні модуля №2, вираховується шляхом укладання кількості балів, що відповідають оцінці «задовільно» на кожному занятті і становить **70 балів = 14 x 5 = 70**

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну діяльність під час вивчення модуля №1, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «відмінно» на кожному занятті разом з виконанням індивідуального завдання і становить **120 балів = 14 x 8 + 8 = 120**.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну діяльність під час вивчення модуля №2, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «відмінно» на кожному занятті разом з виконанням індивідуального завдання і становить **120 балів = 14 x 8 + 8 = 120**.

19. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

19.1 Базова

1. Латинська мова для студентів стоматологічних факультетів=Lingua Latina ad usum stomatologiae studentium: підручник/ О.М.Беляєва, В.Г.Синиця, Л.Ю.Смольська, М.І.Гуцол; за заг.ред.О.М.Беляєвої.-Київ.: ВСВ «Медицина», 2015.- 496 с.
2. Навчальний посібник для студентів стоматологічних факультетів.Studeamus linguae Latinae stomatologicae/ В. Г. Синиця, М. М. Телеки. – Чернівці: Вищий державний навчальний заклад України «Буковинський державний медичний університет», 2018. – 200 с.
3. Синиця В. Г., Телеки М. М. Studeamus linguae Latinae stomatologicae (terminologia clinica): навчально-методичний посібник для студентів стоматологічних факультетів. - Чернівці: Вищий державний навчальний заклад України «Буковинський державний медичний університет», 2019. – 221 с.
4. Синиця В. Г., Телеки М. М. Studeamus linguae Latinae stomatologicae (terminologia pharmaceutica): навчально-методичний посібник для студентів стоматологічних факультетів. - Чернівці: Вищий державний навчальний заклад України «Буковинський державний медичний університет», 2020. – 219 с.
5. Телеки М. М., Синиця В. Г., Рак О. М., Томка І. Е. Grammatica linguae Latinae in schematis et tabellis: навч. пос. / Чернівці: Вищий державний навчальний заклад України «Буковинський державний медичний університет», 2017. - 150 с.

19.2 Допоміжна

1. Латинська мова з основами рецептури і клінічної термінології/ Беляєва О.М., Сологор І.М.. – Київ: Медицина, 2011. – 256 с.
2. Закалюжний М.М., Паласюк Г.Б. Латинська мова і основи медичної термінології. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2004. – 424 с.

19.3 Інформаційні ресурси

Міністерство освіти і науки України - www.mon.gov.ua
Міністерство охорони здоров'я України –<http://www.moz.gov.ua/ua/>; <http://mozdocs.kiev.ua/>
Буковинський державний медичний університет - <http://www.bsmu.edu.ua/>;
<http://moodle.bsmu.edu.ua/>

20. УКЛАДАЧІ ДОВІДНИКА ДЛЯ СТУДЕНТА (СИЛАБУСУ)

Синиця В.Г., доцент кафедри іноземних мов, кандидат філологічних наук